

PRIJENOS HRANE I RATNOG MATERIJALA IZ PRIZNE ZA LIKU GODINE 1944.

Premda se osjećao skori kraj rata, koji je trajao više od tri godine, ishrana NOV-a i naroda u Lici bila je veoma teška. Zemlje malo, i to dijelom neobrađene, hrane za ishranu vojske i naroda (koji se često puta nalazio u zbjegovima) uvijek nedovoljno. Neprijatelj je pljačkao i palio sve što mu je došlo pod ruku, u tijeku ofenziva i u svakom drugom naletu.

Nijemci su prodrli u Liku, a odlaskom VI. ličke divizije za Bosnu (u jesen godine 1943.) pogoršalo se stanje u Lici. Novo formirana divizija nije za narod Like bila kao što je VI. lička, koja je poznavala svaki pedalj zemlje i bila prekaljena u proteklom ratnom periodu.

U rano proljeće godine 1944. uspostavljena je veza između partizana Like i Podgorja. Ta veza odvijala se preko Jablanca, tj. Borovačkih i Starčević-Podova. Nešto ranije također je uspostavljena veza Jablanački teren i oslobođeni Dalmatinski otoci, među kojima je bio i otok Vis. Ta veza bila je veoma teška, jer je prolazila kroz zonu u kojoj su bile stacionirane jake neprijateljske pješadijske i pomorske snage (Pag, Rab, Krk, Lošinj i dr.). Dolazak grupe s Visa značio je mnogo. Došli su i diverzanti (Mario iz Korčule, Špiro iz Šibenika). Oni su vršili diverzije u sklopu Grupe II. obalnog sektora i podučavali omladinu za izvršenje diverzija. Veza koja je dolazila prihvaćena je preko terena Prizne, koja je inače bila najpovoljnija za prihvata, jer je narod bio masovno za NOP, pa nije prijetila opasnost da se veza otkrije ili da se padne u ruke neprijatelja. To se dokazalo za vrijeme čitavog rata.

Uspostavljena veza s otocima imala je značenje za područje senjskog kotara i za područje Like, s kojima smo imali uspostavljene veze. Ličani su slali putem kurirske službe veoma važne izvještaje pomorskim komandama otoka. Kasnije u jesen mnogi bolesni i ranjeni partizani i dio stanovništva Like kretao je ovom vezom do podgorskih luka i dalje brodovima za Bari. Kako je teklo prebacivanje hrane ovim vezama po velebitskim stazama — teško je bez dokumentacije opisati. Izgleda da je organizaciju ove akcije vodila jedna komisija ZAVNOH-a ili Okružnog NOO-a za Liku.

Sjećam se dobro da je u kasnu jesen zaključeno na sastanku Kotarskog komiteta SKOJ-a Senj kako moramo brzo, odgovorno i dobro organizirati što veći broj dobrih omladinaca i omladinki, jer će se neki teret hrane

prebacivati za Liku. Čitavu organizaciju vodio je KK KPH Senj i NOO kotara Senj, uz pomoć omladinske organizacije.

U veoma kratkom vremenu, u tijeku 2—3 dana, izvršene su sve potrebne pripreme. Sve što je bilo sposobno za put, mule, magarci, konji angažirani su za prijenos. Hrana je stigla brodom, i to vjerojatno s Visa. Bila je skrivena u škrapama. Brod je neprimjetno prolazio kroz neprijateljski obruč, brzo istovarao hranu i opremu i noću se kradom vraćao natrag.

Svu ovu hranu i materijal trebalo je brzo prebaciti na pravo odredište, i to iz dva razloga:

— da materijal ne otkrije neprijatelj koji je stalno krstarilo kopnom i plovio morem,

— da se dopremi materijal, koji je i te kako bio važan za vojsku i narod Like.

Odaziv omladine i naroda bio je iznad očekivanja, premda su svi znali da će put biti težak. Put je bio pun iznenađenja i neprijateljske opasnosti, uza sve to, vrijeme je bilo hladno-jesenje. Osiguranje karavane prijenosa obavljali su borci 35. ličke divizije.

Put je vodio iz Prizne na Mlinište i dalje uz Štirovaču za Kosinj. Najveću opasnost predstavljao je prijelaz ceste Karlobag — Jablanac, jer su nje stalno kretale njemačke motorizirane jedinice osiguranja, koje su kontrolirale dio Podgorja. Uza sve opasnosti taj dio puta prošao je bez poteškoća. Druga kolona nečujno se kretala velikom strminom ka Velebitu. Od Štirovače kolona se spuštala na Kosinj prema Gornjoj Lici, kretanje je bilo lakše. Ali, cesta Perušić—Otočac nije bila prolazna, jer su je Nijemci dobro čuvali. Da ne bi došlo do okršaja na otvorenom prijelazu, čitava kolona s osiguranjem vratila se pod okrilje i zaštitu Velebita. Da bi nevolja bila veća zahladilo je i počela je padati kiša. Kolona ljudi i blago bili su umorni od teškog puta. Nije bilo prilike da se odmori i odspava, jelo slabo, odjeća mokra, poderana, pa odatle i nove teškoće. Ali, komanda pada, naprijed! Put se nastavlja do Oštarija iznad Karlobaga. Ovaj put ispao je teži i gori od puta Prizna—Štirovača, jer je uglavnom neprolazan i smanjila se snaga ljudima i stoci.

Na putu su upadali u zasjede neprijatelja, tako da se vodila žestoka borba. Dosta je konja, magaraca i mula iznemoglo i nisu mogli nastaviti put, pa su izostali.

Ipak, nakon više od šest napornih dana čitav teret prebačen je na oslobođeni teritorij u Lici.

Povratak naših Jablančana i Priznanja bio je također težak, a oni posve iznemoreni zbog opasnosti. Nisu se smjeli vraćati u jednoj koloni, već su išli u nekoliko grupa. Moramo priznati da su narod i omladina ovog kraja uspješno izvršili zadatak. Ne samo da su fizički sudjelovali u tako dalekom maršu, već se sačuvala tajnost zadatka. Nijemci koji su bili u blizini nisu znali što im se iza leđa događa.

Čitavo ljeto i jesen godine 1944. neprekidno je djelovala veza s otocima i Likom, a da nitko nije stradao od neprijatelja. To je još jedna potvrda koliko je taj narod bio odan revoluciji i borbi za slobodu.